

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПРАВОВИМ ЗАХИСТОМ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Схарактеризовано програму експериментальної роботи з перевірки ефективності авторської моделі управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти. Визначено основні процедури здійснення експериментальної роботи.

Ключові слова: захист прав; науково-педагогічні працівники; післядипломна педагогічна освіта; об'єкти інтелектуальної власності; інтелектуальний капітал; інтелектуальна діяльність; авторське право; управління.

Постановка проблеми. З позицій системного підходу до управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності (ІД) науково-педагогічних працівників (НПП) післядипломної педагогічної освіти (ППО) реалізовано авторську модель, що забезпечує певну свободу вибору форм і являє собою цілеспрямовану цілісну організаційну структуру, елементи якої взаємопов'язані і спільно функціонують для досягнення єдиної мети, що визначає спрямованість і технологію проведення експериментальної перевірки гіпотези дослідження.

У контексті вищезазначеного нами визначено методіку педагогічного експерименту, інструментарій і процедури проведення діагностики в контексті визначеної проблематики, проаналізовано початковий рівень правових знань НПП, а також систематизовано, проаналізовано і здійснено інтерпретацію отриманих даних. Суттєвим в організації та проведенні педагогічного експерименту було те, що йому надано системного характеру з усіма його ознаками: цілеспрямованістю, поліструктурністю, варіативністю, керованістю, критеріальністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне обґрунтування, оцінювання стану та аналітичні процедури авторського дослідження ґрунтуються на аналізі чинного законодавства щодо функціонування педагогічних систем, практики застосування захисту прав інтелектуальної власності працівників освіти і загальних здобутках теорії держави і права, цивілістичної та адміністративно-правової наук, а також на працях вчених-юристів В. Авер'янова, О. Бандурки, Д. Бахраха, А. Васильєва, І. Голосніченка, В. Жукова, Р. Калюжного, Л. Коваля, В. Колпакова, А. Комзюка, Н. Матюхіної, О. Остапенка, О. Підпригори, А. Селіванова, О. Святоцького, Ю. Старилова, М. Тищенко та інших.

Вивчення наукового доробку І. Герчикової, В. Гончарова, І. Гончарової, М. Грачова, О. Кузьміна, В. Понамаренко, В. Рубахіна, О. Філіпова, а також оцінок зарубіжних експертів (М. Альбер, Р. Дафт, С. Доннел, П. Друкер, М. Мескон, Д. Френсіс, Ф. Хедоурі та інші) переконує, що в найближчі роки проблеми управління виникатимуть переважно у сфері роботи з кадрами.

Мета статті полягає в тому, щоб розробити технологію проектування авторської моделі управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО і здійснити її експериментальну перевірку.

Методи дослідження. Для реалізації завдань і досягнення мети дослідження використано метод педагогічного експерименту, що дає змогу вивчити внутрішні закономірності процесів і явищ, з'ясувати параметри їх функціонування і визначити, які з цих параметрів впливають на управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО.

Експериментування як метод, за допомогою якого можна порівняно швидко розв'язувати широкий спектр управлінських проблем, отримує все більше визнання. Багато управлінських нововведень пов'язані з проведеною в країні реформою економіки й управління, а отже потребують експериментальної перевірки. За допомогою експерименту ведеться і сам пошук науково обґрунтованих нововведень, використання яких корисно для вирішення поставлених цілей і завдань. Особливу цінність мають багатоцільові експерименти, які одночасно або послідовно вирішують комплекс взаємопов'язаних завдань. Уважаємо, що цінність управлінського експериментування полягає не тільки в його практичній спрямованості на розв'язання проблем управління, а й у тому, що воно слугує джерелом нових ідей, гіпотез, теоретичних положень, тобто забезпечує комплексність у дослідженні проблем теорії і методики управління освітою.

У найзагальнішому вигляді експеримент можна трактувати як науково поставлений, що проводиться на базі розробленої методики з метою перевірки тих чи тих гіпотез, нововведень і змін в управлінні правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО. Досвід проведення експериментів дає змогу виділити ряд принципів, дотримання яких забезпечує ефективність експериментальної перевірки авторської моделі, зокрема принцип цілеспрямованості, елімінація впливу умов і чинників.

Виклад основного матеріалу. У ході дослідження ефективності управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО нами диференційовано власне ефективність використання ресурсів навчальних закладів і результативність ІД фахівців. Проте саме надійність такого захисту забезпечує стабільну ІД науково-педагогічних працівників ППО і, відповідно, успішність реалізації стратегії розвитку цих закладів не лише задля досягнення цілей, але й мінімізації витрат на забезпечення організаційно-правових і педагогічних умов такого захисту (ефективність). Тому нами визначено *комплексний критерій ефективності* впровадження авторської моделі, який інтегрує ознаки позитивного результату організації й здійснення управлінських впливів на надійність, стійкість і оперативність здійснення правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО з урахуванням вимог чинного законодавства.

Загальну стратегічну мету ефективного управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО, досягнення якої реалізовано впровадженням авторської моделі як педагогічної системи (у загальному розумінні як соціально-педагогічної системи з правовим компонентом діяльності), ми вбачаємо у створенні організаційно-правових і педагогічних умов забезпечення ефективного захисту засобами і методами цілеспрямованого системного управлінського впливу на суб'єкти правового менеджменту в межах інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників ППО.

Ефективному розв'язанню завдань дослідження сприяло розроблення та узгодженість із визначеною метою змісту *програми експериментальної перевірки* розробленої нами моделі, аналіз ефективності результатів її впровадження в контексті перевірки концептуальних положень авторського дослідження з урахуванням організаційно-структурної побудови і логічної ієрархії окремих її складових. Така ієрархія компонентів авторської моделі врахована ними в межах концепції цілісності та системності реалізації управлінських функцій, а також різних форм і функцій правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО.

Дослідження проводилося у три послідовні етапи впродовж 2010–2015 рр. На *першому етапі (2010–2011 рр.)* нами опрацьовано джерельну базу з проблеми дослідження, з'ясовано стан правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників ППО в умовах розвиненого інформаційного середовища як проблеми теорії і методики управління освітою; виявлено суперечності;

обґрунтовано концептуальні підходи до управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників ППО; проаналізовано законодавчо-нормативні документи, а також стан готовності науково-педагогічних працівників до здійснення такого захисту; розроблено програму і методику наукового пошуку, розпочато констатувальний експеримент.

На *другому етапі (2012–2013 рр.)* виявлено організаційно-правові й педагогічні умови управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників ППО та здійснено їх аналіз; визначено підходи щодо оцінювання рівня готовності науково-педагогічних працівників до правового захисту результатів інтелектуальної діяльності; проаналізовано шляхи і можливості розв'язання проблеми правового захисту результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників ППО; завершено констатувальний експеримент; виявлено особливості професійної діяльності науково-педагогічних працівників і технології здійснення правового захисту результатів їхньої інтелектуальної діяльності; розроблено критерії та показники рівнів готовності науково-педагогічних працівників до здійснення правового захисту результатів інтелектуальної діяльності, розроблено зміст навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності».

На *третьому етапі (2014–2015 рр.)* нами проведено формувальний експеримент з апробації авторської моделі управління правовим захистом результатів інтелектуальної діяльності науково-педагогічних працівників ППО; здійснено коригування змісту навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності»; узагальнено результати дослідження; визначено перспективи розвитку означеного напрямку дослідження і розроблено відповідні рекомендації; перевірено концептуальні положення і висновки наукового пошуку; результати дослідження впроваджено в педагогічну практику ВНЗ України та завершено оформлення результатів дисертаційної роботи.

Програмою експериментальної перевірки авторської моделі передбачено такі етапи: 1) визначення рівня усвідомлення науково-педагогічними працівниками ППО необхідності вдосконалення власної професійної діяльності шляхом системного управлінського впливу на рівень знань щодо правового захисту результатів ІД згідно з чинним законодавством в умовах розвитку суспільно-економічних відносин; 2) створення організаційно-правових і педагогічних умов формування правової культури науково-педагогічних працівників ППО з урахуванням особливостей реалізації функцій захисту прав ІВ; 3) визначення інструментально-технологічних засобів і технологій правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО, доцільності надання їм консультацій щодо такого захисту в режимі on-line; 4) уточнення організаційних процедур щодо ефективного управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО; 5) розроблення змісту і формату контрольної діагностичних процедур, а також визначення критеріїв та показників рівнів оцінювання ефективності впровадження авторської моделі; 6) прогнозування підвищення ефективності управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО за умов наявності якісного навчально-методичного забезпечення формування в них правової культури, а також самовиховання і саморозвитку якостей для здійснення дієвого захисту власних прав на об'єкти ІВ; 7) оцінювання ефективності впровадження навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав ІВ» як організаційно-педагогічної умови формування правової культури науково-педагогічних працівників ППО; 8) узгодження початкових показників сформованості правової культури з результатами впровадження навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних

працівників до захисту прав ІВ» для різних категорій користувачів; 9) аналіз і графічне подання результатів педагогічного експерименту в частині визначення впливу виявлених організаційно-правових і педагогічних умов правового захисту НПП та проведення консультування в режимі on-line (засіб «Legal Office») на ефективність правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО; 10) комплексне оцінювання ефективності впровадження авторської моделі; 11) моніторинг ефективності реалізації функцій і форм правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО; 12) зведення результатів педагогічного експерименту та їх формалізація; 13) аналіз результату впровадження авторської моделі на основі визначеного комплексного критерію ефективності та коригування (за потреби) змісту організаційно-структурних модулів авторської моделі, а також проведення підсумкових процедур педагогічного експерименту.

Нами реалізовано комплексний підхід до визначення кожного з етапів методики експериментальної перевірки авторської моделі як змісту дій на цьому етапі, так і процесу застосування інструментарію вимірювання ефективності управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО. Таке вимірювання методологічно пов'язане, перш за все, з визначенням комплексного критерію як головної ознаки та міри вірогідності пізнання сутності моделі, відповідно до яких здійснено оцінювання.

Ураховуючи, що управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО як діяльність являє собою комплекс дій (функцій), реалізація яких спрямована на регулювання прав і відносин власності через визначені чинним законодавством форми і механізми, комплексна ефективність залежить від ефективності виконання кожної з цих функцій.

Комплексним критерієм ефективності впровадження авторської моделі ми вважаємо зростання ефективності правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО шляхом системного управлінського впливу, підвищення рівня їхньої правової культури, удосконалення власної професійної діяльності шляхом використання сучасного інструментарію (засобів, технологій, процедур) реалізації функцій такого захисту з урахуванням скорочення терміну часу на їх виконання.

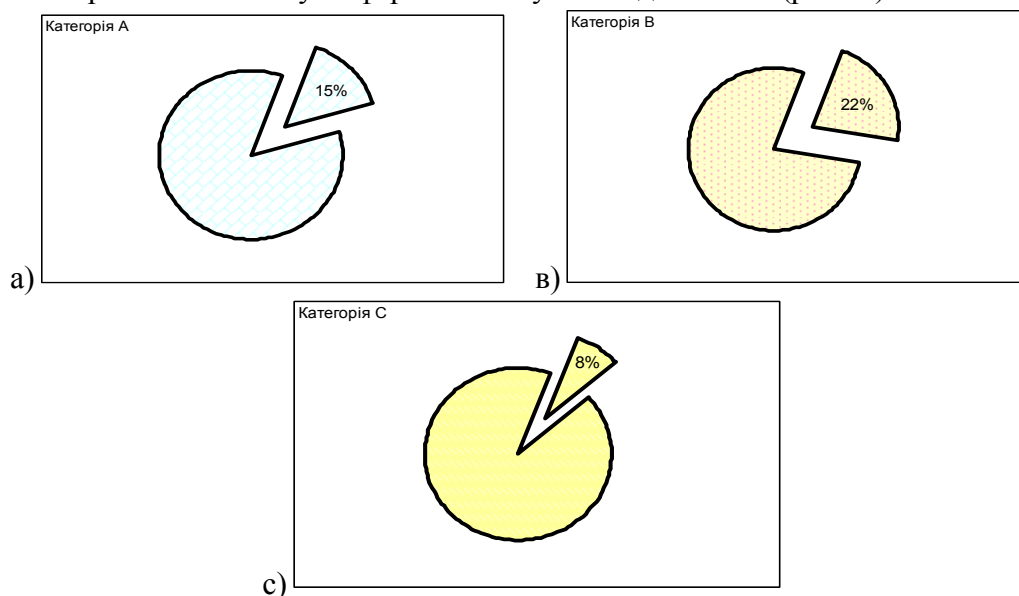
У процесі комплексного оцінювання ефективності управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО ми орієнтувалися на результати їхньої ІД та надійність такого захисту у визначений термін часу, а також проведення аналітичних процедур і самооцінювання за невеликою кількістю показників з урахуванням особливостей і специфіки об'єктів вимірювання, доцільності застосування критеріїв, що передбачає використання формалізованих показників.

Зазначимо, що показники підвищення ефективності управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО шляхом впровадження авторської моделі не завжди можна формалізувати. У більшості випадків за умови суттєвого впливу людського чинника на прийняття управлінського рішення, зокрема в організації ІД, процес її визначення потребує специфічних показників та індикаторів. Саме тому значна їх частина (організаційні, функціональні, а також індикатори якості) сформована на етапі розроблення авторської моделі, а їх рівень визначено локально, зокрема: мета, цілеспрямованість, ієрархічність, цілісність, надійність, стійкість, здатність до розвитку, рівень, адаптація, перспективність.

Наявність високого рівня правової культури НПП є обов'язковою умовою для обґрунтованого вибору змісту, форм і методів правового захисту результатів їхньої ІД та управління цим захистом у межах здійснення професійної діяльності у ППО. Проте вивчення рівня такої культури науково-педагогічних працівників ППО та форм її опанування на констатувальному етапі дослідження свідчить про недостатній її рівень, що внеможливіє здійснення системного управлінського впливу (організаційний

аспект) та виступає однією з організаційно-педагогічних умов здійснення надійного правового захисту результатів ІД, зокрема кількісного та якісного компонентів.

До оцінювальної процедури на цьому етапі було залучено понад 180 респондентів, зокрема: слухачі УМО (категорія А – *проректори, завідувачі кафедр*), науково-педагогічні працівники УМО (категорія В), а також магістранти (категорія С), які навчаються за спеціальністю «Управління навчальним закладом» і мають досвід роботи в педагогічній сфері. Опитуванням слухачів курсів підвищення кваліфікації, а також науково-педагогічних працівників ППО підтверджено необхідність підвищення рівня їхньої правової культури, що потребує приросту знань і практичних навичок, зокрема з метою здійснення правового захисту в сфері інтелектуальної діяльності (рис. 1.):

Рис. 1. Результати опитування визначених категорій респондентів щодо їхньої підготовки до правового захисту результатів інтелектуальної діяльності

Результати опрацювання анкет на початковому етапі педагогічного експерименту свідчать, що більш підготовленою до правового захисту результатів ІД є науково-педагогічні працівники ППО (категорія А і В). Нами також виявлено, що 60,5 % респондентів відчувають труднощі у зв'язку з недостатністю правових знань, невмінням вирішувати практичні правові питання науково-педагогічної діяльності; у 4,8 % респондентів наявний правовий нігілізм (загальне негативне, поверхнєве, неуважне ставлення до права ІВ); правова компетентність науково-педагогічних працівників ППО у 59,7 % респондентів має адаптивний, а у 29,8 % – нормативний рівень сформованості; найслабкіше представленими в загальній структурі правової компетентності є поведінковий компонент.

На наступному етапі експериментальної перевірки ефективності авторської моделі нами діагностовано рівень правової культури визначеної категорії респондентів (категорії А, В, С) як однієї з умов ефективного управління їхнім правовим захистом щодо результатів ІД як об'єктів ІВ. Оцінювання рівнів підготовки по кожному з компонентів правової культури здійснено окремо за спеціально розробленими для цього інструментами вимірювання.

З огляду на підвищення рівня правової культури на наступному етапі експериментальної перевірки нами здійснено моніторинг результатів упровадження авторського навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав ІВ» у навчальний процес ППО, що дає змогу оцінити підвищення рівня правової культури НПП та отримати кількісний показник.

Для об'єктивності вимірювальних процедур загальна кількість учасників на цьому етапі педагогічного експерименту ставила 190 респондентів (98 осіб увійшли до контрольної групи, 92 особи – до експериментальної групи).

За результатами впровадження навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав ІВ», а також проведеного анкетування нами було виокремлено співвідношення обсягу здобутих знань, умінь і навичок, що опосередковано свідчать про рівні сформованості правової культури, а саме:

- за умови наявності високого рівня знань щодо правового захисту результатів ІД (форми, технології, правові відносини у сфері ІВ) вважаємо за доцільне використання в термінологічному обігу поняття «перспективний рівень», уживання якого свідчить про необмежені можливості й наявність перспектив розвитку особистості в цій сфері, самостійність у діяльності (починаючи з постановки проблеми, її розв'язання й одержання результатів), планування й використання елементів і технологій самоменеджменту, самовдосконалення, саморозвитку;
- *високий рівень* значущості знань, умінь і навичок щодо правового захисту результатів ІД, професійної задоволеності, здатність до постійного професійного вдосконалення через навчання і ціннісне опанування правових знань, умінь і навичок, які забезпечують надійний захист інтелектуальних продуктів;
- за умови наявності *достатнього рівня* спостерігається суперечливе співвідношення між рівнем значущості та рівнем задоволеності результатами інтелектуальної діяльності, відсутність прагнення до вдосконалення особистісно-професійної диспозиції, що внеможливіє ефективний управлінський вплив на здійснення надійного правового захисту результатів ІД, а також відсутність умінь самостійно накопичувати знання;
- *базовий рівень* як початковий рівень невизначеності сфер професійної діяльності, зокрема інтелектуальної, що внеможливіє системність особистісно-професійного розвитку, відсутність необхідного базису правових знань щодо продукування й надійного захисту ІІ.

Шкалу оцінювання побудовано за принципом одержання інтегрованого результату щодо організації правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО за виокремленими критеріями, що дає змогу шляхом анкетування респондентів експериментально перевірити взаємопов'язані організаційно-педагогічні умови, способи і механізми системної реалізації організаційної функції вишівського менеджменту в контексті правового захисту результатів ІД (табл. 1):

Таблиця 1.

Шкала оцінювання

№ з/п	Сутнісні ознаки	Показник (вагомість)
1	Науково-педагогічні працівники знають сучасні технології та правові процедури правового захисту результатів ІД	5,72
2	У закладі фіксуються зовнішні прояви наявності елементів формування правової культури НПП	5,72
3	Упроваджуються процесуальні елементи вишівського менеджменту щодо ефективної реалізації організаційної функції в напрямі підвищення правової культури НПП	11,44
4	Наявність цілеспрямованої навчально-методичної підтримки формування правової культури НПП	14,3
5	Здійснюється аналіз результатів формування правової культури НПП, що дає змогу розширити соціально-економічні партнерські відносини з освітніми організаціями та структурами, іншими навчальними закладами шляхом підвищити якості та обсягу ІІ	12,87

Продовження таблиці 1.

6	Наявність у НПП професійної задоволеності, здатність до постійного професійного вдосконалення через навчання і ціннісне опанування правових знань, умінь і навичок, які забезпечать надійний захист інтелектуальних продуктів	8,58
7	Сформованість у НПП потреби у знаннях щодо здійснення надійного правового захисту результатів ІД та засвоєння сучасного інструментарію, застосування якого забезпечить надійність такого захисту	8,58
8	Наявність ознак системності в організаційно-правовому аспекті особистісно-професійного розвитку НПП, застосування яких зумовлено відсутністю необхідного базису знань щодо продукування і надійного захисту ІД	10,01
9	Має місце використання власних розроблених ІД в управлінні закладом та поширення позитивного досвіду їх застосування	20,02

У межах такого анкетування змістовими показниками рівнів правової культури НПП є: *особистісний сенс у здобутті* правових знань, обізнаність, зацікавленість, свідоме ставлення до верховенства права як цінності, наявність правових установок (мотиваційно-ціннісний компонент); *повнота правових знань* та міцність їх засвоєння; *уміння здобувати, аналізувати, узагальнювати правову інформацію*, порівнювати факти і явища, системність засвоєння (когнітивний компонент); *здатність реалізувати законодавчі та нормативно-правові акти* у практичній діяльності, ефективність інтелектуальної діяльності, комунікативність правових відносин (поведінковий компонент).

На підставі виділених критеріїв і показників нами встановлено рівні правової культури НПП: *перспективний рівень* (вище 82 балів); *високий рівень* (від 61 до 82 балів); *достатній рівень* (від 41 до 60 балів); *базовий рівень* (до 40 балів).

Анкетування респондентів дає змогу експериментально перевірити взаємопов'язані організаційно-правові та педагогічні умови, а також форми і механізми системної організації правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників, що утворюють певну систему, а також є організаційно-структурними складовими авторської моделі (табл. 2):

Таблиця 2.

Оцінювання рівнів правової культури НПП (якісна складова)

Рівні	Результати вимірювання, що проведене в контрольних та експериментальних групах (у %)					
	Вимірювання I		Вимірювання II		Вимірювання III	
	Е ₁	К ₁	Е ₂	К ₂	Е ₃	К ₃
Перспективний рівень (вище 82 балів)	3,6	1,4	9,2	2,3	14,2	3,8
Високий рівень (від 61 до 82 балів)	12,4	7,4	18,3	9,4	20,2	10,6
Достатній рівень (від 41 до 60 балів)	25,2	35,7	32,2	37,6	35,4	38,2
Базовий рівень (до 40 балів)	57,8	55,5	40,3	50,7	30,2	47,4
Середній показник підвищення ефективності організації правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО на етапі експериментальної перевірки впровадження авторського навчально-методичного комплексу» складає 12,8 %						

На цьому етапі педагогічного експерименту нами підтверджено ефективність запроваджених організаційно-педагогічних умов менеджменту формування правової культури НПП як складової авторської моделі і доведено їх доцільність завдяки системності, комплексності, інтегративності у процесі виявлення та узагальнення цих умов, а саме: 1) адаптація науково-педагогічних працівників ППО до умов правового суспільного розвитку; 2) сформованість системного бачення проблеми управління формуванням правової культури НПП у контексті правового захисту результатів їхньої ІД; 3) акцентування уваги на правовому менеджменті як регулятивному інструментарії впорядкування управлінських впливів та формалізації сталих правових відносин у сфері захисту та комерціалізації прав ІВ з урахуванням вимог чинного законодавства; 4) обґрунтування управління формуванням правової культури НПП як необхідності та умови системного правового захисту результатів ІД; 5) оволодіння науково-педагогічними працівниками ППО системою правових знань щодо правового захисту результатів ІД; 6) постійне оновлення і збагачення знань науково-педагогічних працівників ППО в такому змісті та обсязі, що шляхом керованості означених процесів забезпечуватиме високий рівень сформованості їхньої правової культури; 7) застосування методів соціально-педагогічної регуляції (комфортні умови інтелектуальної діяльності НПП).

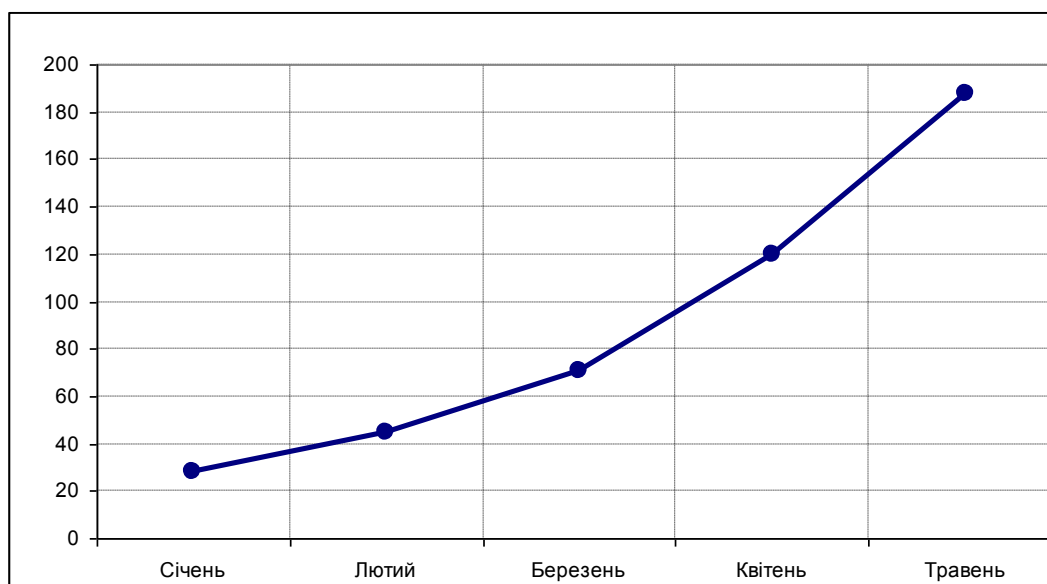
Підвищення ефективності управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО, зокрема ефективної реалізації функцій такого захисту з метою підвищення якісної складової потребує застосування сучасних технологій, упровадження об'єктивних і достовірних методів оцінювання такої ефективності, а також визначення показників та індикаторів. Водночас ефективність реалізації функцій такого захисту НПП опосередковано залежить від часу, що витрачений на з'ясування особливостей правового захисту й актуальним є в конкретний термін часу, виходячи з організаційного аспекту її здійснення.

Аналіз особливостей сфери НПД у закладах ППО доводить, що слід урахувати розвиток ІТ-технологій, які розширюють можливості координування правових процесів. Зокрема це простежується у процесі прикладного розв'язання проблем щодо використання різних модифікацій програмних продуктів, які розміщені в мережі Інтернет. Інтернет як нова гнучка інфраструктура забезпечує вищу мобільність нововведень у правовій сфері, зокрема у використанні НПП нових програмних продуктів, що приводить до зниження витрат, зростання продуктивності ІД на рівні окремих сегментів їхньої діяльності.

Авторський програмний продукт (засіб) «Legal Office» є сучасним інструментальним засобом автоматизації регламентованого консультування працівників освітньої сфери, зокрема науково-педагогічних працівників ППО щодо правових питань різних напрямів їхньої професійної діяльності. Інтегровані в ньому за допомогою ІТ-технологій різні види правових процесів реалізуються в новій якості в межах нової гнучкої ринково мережевої інфраструктури, яка: розширює їх межі та масштаби; знижує ступінь асиметричності правової інформації; оптимізує час отримання правової послуги; сприяє активному поширенню нововведень у законодавчій і нормативно-правовій сфері регулювання правових відносин.

За таких умов реалізацію організаційно-координаційної функції здійснення правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО покладено саме на програмний засіб «Legal Office», зростаюча кількість звернень до послуг якого (вибірка була зроблена за січень-червень місяці 2015 р.) у режимі on-line свідчить про його актуальність і попит в освітньому середовищі, а також економію часу на отримання достовірної послуги у сфері ІВ (рис. 2):

Рис. 2. Реалізація організаційно-координаційної функції правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО в режимі on-line (програмний засіб «Legal Office»)

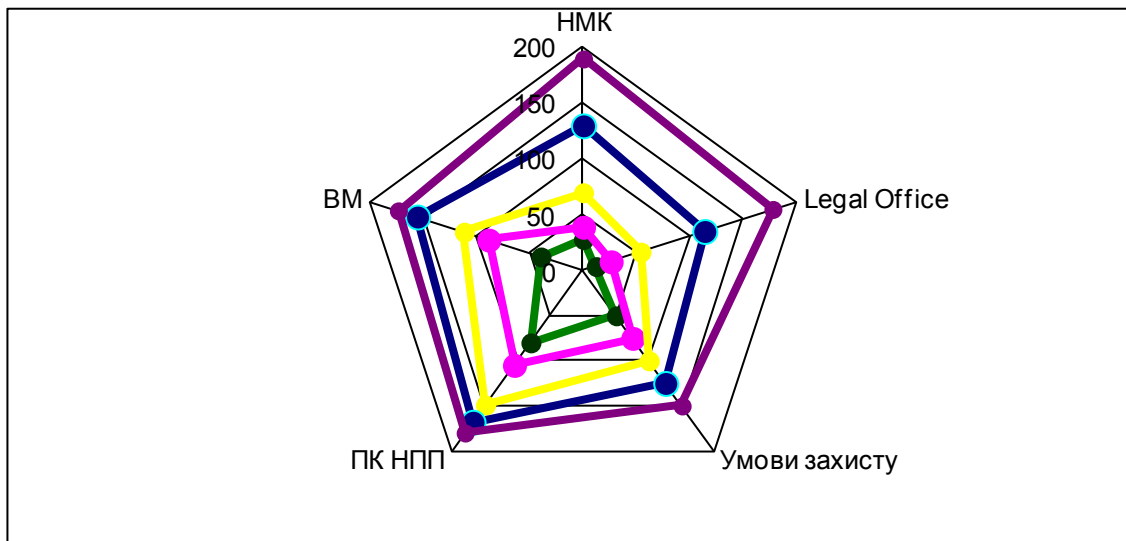
У контексті реалізації принципу елімінування на заключному етапі педагогічного експерименту нами проаналізовано поетапне визначення впливу кожного з визначених вище чинників на ефективність управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО. Як було нами зазначено вище, у практиці економічного аналізу широко застосовуються такі прийоми елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, відносних різниць.

Цей метод, сутність якого полягає в тому, що, абстрагуючись від взаємовпливу чинників, послідовно розглядається вплив кожного чинника на результативний показник за незмінності інших чинників, нами було застосовано для визначення сумарного показника ефективності впровадження авторської моделі (комплексного критерію ефективності управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО).

За цих умов комплексне оцінювання ефективності впровадження авторської моделі набуло рис системності (експериментальна перевірка: виявлення стану дослідженості проблеми правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО в теорії і методиці управління освітою, а також організаційно-правових і педагогічних умов, технології управління формуванням готовності НПП до правового захисту результатів ІД; виявлення особливостей технології формування готовності НПП до правового захисту результатів ІД; упровадження навчально-методичного комплексу «Формування готовності науково-педагогічних працівників до захисту прав інтелектуальної власності» в освітній процес ППО; реалізація організаційно-координаційної функції правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників у режимі on-line шляхом упровадження програмного засобу «Legal Office»).

Застосовуючи спосіб ланцюгових підстановок, а також відносних різниць нами було визначено низку умовних величин результативного показника (ВМ, НМК, Legal Office, ПК НПП, УЗ), які поетапно враховують зміну кожного з них, припускаючи, що інші чинники є незмінними. Порівняння результативного показника до та після заміни рівня того чи того показника нейтралізує (елімінує) вплив усіх інших чинників, крім одного, та вможливорює визначення впливу останнього на приріст результативного

показника. При цьому передовсім підлягають заміні якісні параметри, далі – структурні, в останню чергу – кількісні (рис. 3):

Рис. 3. Графічна інтерпретація визначення сумарної ефективності впровадження авторської моделі

За результатами експериментальної перевірки ефективності реалізації авторської моделі управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО на різних етапах педагогічного експерименту, урахувавши ступень невизначеності формалізації окремих показників, підвищення ефективності управління знаходиться в межах 12–29 % (у кількісному та якісному вимірюванні), а середній вибірковий показник її збільшення становить близько 20,5 %. Такий результат ми вважаємо позитивним, оскільки згідно досвіду розроблення і впровадження інноваційних систем, методів і технологій його значення знаходиться в межах 15–30 % [20; 39].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Одержані результати експериментальної перевірки авторської моделі управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО в умовах відкритості освітніх систем дають змогу визначити важливість результатів проведеного дослідження. Показник підвищення ефективності такого управління (20,5 %) на основі з'ясування стану правового захисту результатів ІД науково-педагогічних працівників в умовах розвиненого інформаційного середовища, визначення концептуальних підходів до управління цим захистом, а також наявні результати наукового обґрунтування змісту й сутності управління правовим захистом результатів ІД науково-педагогічних працівників ППО та експериментальної перевірки й аналізу ефективності впровадження авторської моделі відповідає загальноновизнаному критерію оцінювання педагогічних систем.

Водночас дослідження не розкриває всіх аспектів предмета дослідження і дотичних до нього наукових проблем. Подальшого дослідження потребують питання щодо розпорядження майновими правами на об'єкти права ІВ, що створені з залученням бюджетних коштів, включаючи такі, які стосуються сфери національної безпеки та оборони держави, що обмежує вплив держави на ефективність введення таких об'єктів у цивільний обіг.

Список використаної літератури

1. Атаманова Ю. С. Інноваційне право України : проблеми теорії та систематизації / Ю. С. Атаманова. – Харків : ЧП «Вапнярчук», 2005. – 128 с.
2. Блейк Р. Научные методы управления / Р. Блейк, Дж. С. Моутон [пер. с англ.]. – К. : Наукова думка, 1990. – 247 с.

3. Авторське право і суміжні права / за ред. О. Святоцького і В. Дроб'язка. – К., 2000. – С. 29–33.
4. Розвиток і захист інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sips.gov.ua/IP UKRAINE_LR.pdf
5. Державна служба інтелектуальної власності України. Річний звіт, 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sips.gov.ua/zvit2014.pdf>
6. Андрощук Г. А. Товарні знаки і захист від недобросовісної конкуренції / Г. А. Андрощук // Конкуренція. – 2004. – № 3 (12). – 48 с.
7. Краткий психологический словарь / [сост. Л. А. Карпенко; под. общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского]. – М. : Политиздат, 1985. – 431 с.
8. Ситянін В. В. Теоретико-методологічні основи дослідження суті правової компетентності науково-педагогічних працівників вищої школи / В. В. Ситянін // Вісник післядипломної освіти. – К. : Університет Менеджменту освіти АПН України, 2009. – Вип. 12. – С. 281–289.
9. Щедровицкий Г. П. Мышление. Понимание. Рефлексия / Г. П. Щедровицкий. – М., 2005. – 800 с.
10. Шадриков В. Д. Психология деятельности и способности человека : учебное пособие / В. Д. Шадриков. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1996. – 320 с.

References

1. Atamanova, Yu. E. (2005). Innovation right of the Ukraine: problems to theories and systematizations. Kharkov: PB «Vapnyarchuk», 128 (in Ukr.)
2. Bleyk, R. & Mouton, L. S. (1990). Scientific methods of management. Kyiv : Naukova dumka, 247 (in Russ.)
3. The copyright and adjacent rights. (2000). Under ред. О. Svyatockiy & V. Drobyazko. Kyiv, 29-33 (in Ukr.)
4. Development and protection to intellectual property in Ukraine. Retrieved from: http://sips.gov.ua/IP UKRAINE_LR.pdf (in Ukr.)
5. The state service to intellectual property of the Ukraine. (2014). Annual report. Retrieved from: <http://sips.gov.ua/zvit2014.pdf> (in Ukr.)
6. Androschuk, A. (2004). Trade marks and protection from careless competition. Competition (Konkurenciya), 3, 12-48 (in Ukr.)
7. The short psychological dictionary. (1985). [L.A. Karpenko; pod. obsch. ред. A.V. Petrovskogo, M.Y. Aroshevskogo]. Moscow: Politizdat, 431 (in Russ.)
8. Sityanin, V. V. (2009). Theorist-methodological bases of the study to essence legal компетентности scientifically-pedagogical workman of the high school. Herald after diploma educational (Visnik pisl'yadipmnoy osviti). Kyiv: University of Management educational APS Ukraine's, 12, 281-289 (in Ukr.)
9. Schedrovickiy, P. (2005). Thinking. Understanding. Refleksiya. Moscow, 800 (in Russ.)
10. Shadrikov, V. D. (1996). Psychology to activity and abilities of the person : scholastic allowance. Moscow : Publishing corporation «Logos», 320 (in Russ.)

Abstract. *Isaenko A. V. Analysis of efficiency of the introduction of model of management of legal protection of intellectual activity results of pedagogical staff of postgraduate pedagogical education.*

Introduction. *The author represented the model of management of legal protection of intellectual activity results of pedagogical staff of postgraduate pedagogical education. This model presents itself goal-directed holistic organizing structure, interconnected elements. It defines the methods of the pedagogical experiment, toolbox and procedure diagnosticians, as well as systematization, analysis and interpretation of received data.*

Purpose – *to develop technology of the designing of author's model of management of legal protection of intellectual activity results of pedagogical staff of postgraduate pedagogical education and experimentally check it.*

Methods. *For realization of the problem the method of the pedagogical experiment was used.*

Results. *For determination of efficiency to author's model is used complex criterion to efficiency, which integrates the signs of the positive result with even number of reliability, stabilities and operative called on work. This criterion will take for base of the check results program of the experimental functioning, consisting of three stages. It has allowed to check the conceptual positions of the study, make sure in efficiency each of component of the author's model with provision for it structures and logical hierarchy of the consequent relationships between these component.*

In the course of experiment main accent is made on need of control legal protection result to knowledge-based activity pedagogical staff of postgraduate pedagogical education. Also, there were created organizing-legal and pedagogical conditions that has allowed not only to realize the author's model, but also form the legal culture of these specialist.

The achievement deliver to purposes and checking the hypothesis promoted the development of the contents of the experimental program and choice checking-diagnostic procedures.

Experimental functioning enabled to realize scholastic-methodical complex «Shaping to readiness of pedagogical staff to protection of the rights to knowledge-based property».

Monitoring the procedure of the pedagogical experiment has confirmed efficiency to author's model and has allowed to contribute some corrections on move of the formalizations got result on perspective, high, sufficient and base level formatted legal culture respondent. The factor of this culture are chose larval sense, fullness of the legal knowledge's, skill to get, analyzed and generalize legal information, as well as ability to realize legislative and normative-legal acts.

Originality. *For the first time it is designed the model of management legal protection result to intellectual activity of scientifically-pedagogical staff in the system of education, in particular postgraduate pedagogical education.*

Conclusion. *The received results can be used in condition of the developed information ambience. They are useful for determination conceptual approach to management legal protection to intellectual property. The further study requires the questions of the dictation by rights on results of intellectual activity.*

Key words: *protection of rights; scientifically-pedagogical staff; postgraduate pedagogical education; objects of intellectual property; intellectual capital; intellectual activity; copyright; management.*

*Одержано редакцією 08.05.2015
Прийнято до публікації 15.06.2015*

УДК 37.07:005.95

Калініна Г.М.,
аспірантка Інституту педагогіки НАПН України;
Калініна Л.М.,
д. пед. наук, професор, завідувач відділу
економіки та управління ЗСО, Інститут
педагогіки НАПН України

ТЕНДЕНЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Анотація. *Розглянуто проблему адекватності і залежності визначених законодавчо-правових і концептуальних засад управління у сфері освіти реаліям їх запровадження у практику управління та їх відповідності сучасному етапу розвитку інформаційного суспільства. Подано аналіз стану державно-громадського управління закладами освіти, вибору і реалізації форм, методів, засобів, механізмів у практиці управлінської діяльності за результатами експертного оцінювання керівників різних щаблів вертикальної ієрархії сфери освіти. Узагальнено різновекторний спектр аргументованих відповідей і пропозицій керівників щодо здійснення прогресивних змін у процесі переходу від державно-громадської до громадсько-державної форми управління на демократичних і сервісних засадах, репрезентовано концептуальне бачення ролі громадськості у вирішенні освітніх завдань, визначені стратегії змін форм управління, що відповідають сучасному етапу розвитку інформаційного суспільства в Україні. Наведено провідні позитивні та негативні тенденції функціонування загальноосвітніх закладів у сучасних умовах, систематизовано і розкрито сутність тенденцій розвитку державно-громадського управління у сфері освіти за умов розвитку інформаційного суспільства в Україні.*

Ключові слова: *державно-громадське управління; громадсько-державне управління; тенденції; розвиток управління; громада; самоврядування; зміни; сервісна парадигма; громадсько-активні школи.*